

Katarzyna Trzpiola

Katedra Finansów i Rachunkowości
Uniwersytet Warszawski

Agroturystyka czy działalność gospodarcza na terenie wiejskim – dylematy przedsiębiorcy ubiegającego się o wsparcie unijne na przykładzie uczestniczek projektu Nowe Kwalifikacje Kobiet

Wstęp

„Pieniądze płyną z Unii Europejskiej” – takim sloganem „karmieni” są początkujący przedsiębiorcy, którzy zastanawiają się nad pozyskaniem środków na swoją aktywność zawodową. Programy unijne oferują wsparcie dla różnych grup zawodowych, osób podejmujących aktywność na obszarach wiejskich i miejskich. Ale sama decyzja o tym, że ktoś chce ubiegać się o wsparcie zewnętrzne, uświadamia przyszłemu przedsiębiorcy, jak wiele wyborów przed nim stoi. Wybór opodatkowania działalności gospodarczej jest jednym z pierwszych i istotniejszych problemów, z jakim spotykają się przedsiębiorcy startujący z biznesem. Dodatkowym problemem może okazać się także kwestia, czy w ogóle należy rozpoczynać działalność gospodarczą, jeśli możliwe jest uniknięcie opodatkowania jej. A może w ogóle nie da uniknąć się płacenia podatków?

Niniejszy artykuł powstał na podstawie doświadczeń i dylematów kobiet, które uczestniczyły w unijnym projekcie realizowanym na terenie całego kraju. Autorka jako trener i doradca razem z beneficjentami pomagała im podjąć decyzje związane z przyszłą ich aktywnością gospodarczą¹.

Kilkanaście kobiet z kilkuset, z którymi współpracowałam, stanęło właśnie przed takim dylematem: czy starać się o pieniądze z projektu Nowe Kwalifikacje Kobiet (NKK) lub Funduszu Pracy i w związku z tym otworzyć działalność gospodarczą, czy też zrezygnować ze wsparcia za pośrednictwem Krajowej Izby Gospodarczej i może uzyskać pomoc z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji

¹Celowo posługuję się sformułowaniem „aktywnością gospodarczą”, jak bowiem pokazało życie, kilka pań nie zdecydowało się na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz działalności agroturystycznej.

Rolnictwa i dzięki usługom agroturystycznym w ogóle uniknąć płacenia podatku? Rodzajów działalności, jakie w ramach opisanego niżej projektu były i są otwierane jest ogromnie dużo. Tu jednak zaprezentowane są jedynie dylematy pań, które zamierzały wynajmować pokoje, a ich miejsce aktywności to obszar wiejski.

Też, jaka została przedstawiona w niniejszym artykule jest stwierdzenie, że w niektórych przypadkach, po analizie uwarunkowań dotyczących konkretnej sytuacji podatnika, osoba rozpoczynająca aktywność gospodarczą powinna zrezygnować z względnie łatwo uzyskiwanego wsparcia w sytuacji, gdy jego otrzymanie wiązać będzie się z uciążliwymi albo kosztownymi dodatkowymi zobowiązaniami prawno-podatkowymi.

Do realizacji badań została wykorzystana metoda wywiadu pogłębionego nieustrukturyzowanego. Rozmowy przeprowadzałam z uczestniczkami szkoleń oraz paniami, które taką chęć zgłaszały i zasygnalizowały w trakcie wstępnej rozmowy chęć otwarcia działalności polegającej na wynajmie pokoi na terenie wiejskim. Analizy możliwości wyboru i konsekwencji podatkowych zostały przeprowadzone na podstawie dogłębnych studiów wybranych ustaw i rozporządzeń podatkowych oraz z zakresu ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych.

Kilka słów o projekcie NKK

We wrześniu 2006 r. został uruchomiony przez Krajową Izbę Gospodarczą projekt „Nowe Kwalifikacje, Praca, Przedsiębiorczość dla Bezrobotnych Kobiet”. Projekt był realizowany przez konsorcjum podmiotów, w skład którego wchodziły Krajowa Izba Gospodarcza (lider), Szkoła Główna Handlowa, Europejskie Centrum Przedsiębiorczości oraz Polska Agencja Prasowa. Jego koniec to marzec 2008 r.

Był on realizowany i sfinansowany z Działania 1.6 „Integracja i reintegracja zawodowa kobiet” Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich 2004–2006 (SPO RZL). Jednym z celów tego działania, do którego odwoływał się projekt było wspieranie przedsiębiorczości wśród kobiet przez przyznawanie jednorazowych środków na podjęcie własnej działalności gospodarczej, w szczególności na obszarach wiejskich, oraz szkolenia dla kobiet w zakresie rozwoju własnej działalności gospodarczej. Wartość środków przyznanych na realizację projektu to 48 360 071,64 PLN. Wartość środków przeznaczonych na granty dla uczestniczek projektu to 25 544 880,84 PLN.

O wsparcie mogły ubiegać się kobiety, które ukończyły 30. rok życia, chciały założyć własną działalność gospodarczą i miały wykształcenie co najmniej średnie.

Pierwszym krokiem było uczestnictwo w szkoleniu. Możliwości, jakie dawał udział w szkoleniach proponowanych w projekcie to:

- szansa na rozpoczęcie działalności na własny rachunek,
- szansa na podniesienie kwalifikacji,
- wzbudzenie wśród kobiet postaw przedsiębiorczych,
- przekonanie bezrobotnych kobiet do własnej działalności gospodarczej,
- wzbogacenie ich wiedzy o obowiązujące przepisy prawa pracy,
- zmiany postaw kobiet bezrobotnych wobec zmieniających się warunków rynku pracy i wymogów rynku (kreatywne dostosowywanie się),
- podniesienie samoświadomości kobiet bezrobotnych, co do własnego potencjału i możliwości wpływania na otaczającą je rzeczywistość w środowisku lokalnym,
- możliwość wymiany doświadczeń ze specjalistami w dziedzinie ekonomii, psychologii, prawa.

W celu uzyskania dofinansowania wnioskodawczynie musiała spełniać względnie proste warunki. Musiały być one spełnione łącznie:

- złożyć w wymaganym terminie prawidłowo wypełniony i podpisany wniosek o dofinansowanie wraz ze wszystkimi wymaganymi załącznikami,
- być bezpośrednio odpowiedzialnym za przygotowanie i wdrożenie projektu,
- nie być poddanym egzekucji komorniczej,
- wartość otrzymanej pomocy *de minimis*² przez wnioskodawcę w okresie ostatnich 3 lat nie może przekroczyć 100 000 EUR.

Beneficjentki mogły ubiegać się o kwotę nieprzekraczającą maksymalnej wysokości dofinansowania. Nie istniała dolna granica wartości grantu, o który można się było ubiegać. Maksymalna wysokość dofinansowania wynosiła 11 500 PLN. Komitet Inwestycyjny miał prawo przyznać grant w niższej wysokości niż to było wnioskowane, jeżeli któreś z wydatków nie zostały odpowiednio uzasadnione. Finansowane były jedynie środki na rozpoczęcie działalności – środki trwałe, środki obrotowe i usługi konieczne do startu biznesu. Wsparciu podlegały wszystkie rodzaje działalności z wyjątkiem działalności związanej z:

- transportem,
- produkcją, przetwórstwem i sprzedażą produktów rolnych,

²Pomoc *de minimis* w rozumieniu art. 2 Rozporządzenia Komisji (WE) nr 69/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy w ramach zasady *de minimis* oznacza pomoc przyznaną temu samemu podmiotowi gospodarczemu w okresie ostatnich 3 lat budżetowych, która nie przekroczy równowartości 100 000 EUR. Wartość pomocy jest wartością brutto, tzn. nie uwzględnia potrąceń z tytułu podatków bezpośrednich. Pułap ten stosuje się bez względu na formę pomocy i jej cel.

- eksportem, przy czym dozwolone było pokrywanie wydatków związanych z uczestnictwem w targach, wydatków na doradztwo i badania dotyczące możliwości eksportowania produktów na nowe rynki,
 - preferowaniem towarów krajowych względem towarów przywożonych.
- Panie, które uczestniczyły w szkoleniu i zdecydowały się na składanie wniosku o wsparcie, miały szansę otrzymać na rozpoczęcie działalności gospodarczej 11 500 zł netto³.

Zasady opodatkowania usług agroturystycznych podatkiem dochodowym

Panie, których działalność miała polegać na wynajmowaniu pokoi na obszarach wiejskich, stanęły przed dylematem, czy nie zrezygnować ze wsparcia 11 500 zł w zamian za zwolnienie od podatku dochodowego, gdyż podatnicy prowadzący gospodarstwa agroturystyczne w niewielkim zakresie mogą w niektórych sytuacjach nie płacić podatku dochodowego.

Według ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, przepisów nie stosuje się do wynajmowania przez rolników pokoi, sprzedaży posiłków domowych oraz świadczenia w gospodarstwach rolnych innych usług, które związane są z pobytem turystów. Oznacza to, że rolnik nie musi takiej działalności zgłaszać do ewidencji działalności gospodarczej.

Powyższe wymaga jednak od nich spełnienia określonych warunków. Stosownie do treści art. 21 ust. 1 pkt 43 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, wolne od podatku są dochody uzyskane z tytułu wynajmu pokoi gościnnych, w budynkach mieszkalnych położonych na terenach wiejskich w gospodarstwie rolnym, osobom przebywającym na wypoczynku oraz dochody uzyskane z tytułu wyżywienia tych osób, jeżeli liczba wynajmowanych pokoi nie przekracza 5. Z treści powyższego przepisu wynika, iż możliwość zwolnienia ww. dochodów od podatku wymaga spełnienia pięciu warunków związanych z:

- 1) rodzajem świadczonych usług,
- 2) rodzajem budynku, w którym świadczone są usługi,
- 3) miejscem położenia budynku, w którym świadczone są usługi,
- 4) liczbą pokoi, w których świadczone są usługi,
- 5) celem pobytu osób przebywających w udostępnianych pokojach.

³VAT zgodnie z ogólnymi zasadami finansowania projektów unijnych może podlegać finansowaniu, o ile może być uznany za wydatek kwalifikowany, czyli beneficjent nie ma prawa go sobie odliczyć na zasadach ogólnych.

Ustawodawca wymienił tylko dwa rodzaje usług agroturystycznych, z których uzyskiwany przez podatnika dochód jest zwolniony od podatku. Są to dochody z:

- wynajmowania pokoi wczasowiczom oraz
- zapewnienia tym wczasowiczom wyżywienia.

Tak określony zakres oznacza, iż nie mieszczą się w zwolnieniu np. usługi gastronomiczne świadczone dla innych osób niż wczasowicze mieszkający w pokojach wynajmowanych przez podatnika czy też inne usługi związane z wypoczynkiem, np. wynajem sprzętu, organizacja przejażdżek konnych itp. Jeżeli podatnik zapewniał będzie usługi agroturystyczne mieszczące się w zwolnieniu oraz usługi podlegające opodatkowaniu, to nie traci prawa do zwolnienia. Ciężył będzie na nim wówczas jedynie obowiązek opodatkowania dochodów z działalności podlegającej opodatkowaniu (postanowienie Naczelnika Urzędu Skarbowego w Koninie z dnia 24 marca 2005 r., nr PDI-415/1/05).

Zwolnienie dotyczy rolników oraz innych właścicieli posiadłości na terenach wiejskich. Warunkiem jest, aby budynek, w którym wynajmowane są pokoje, wchodził w skład gospodarstwa rolnego. Według ustawy o podatku rolnym, za gospodarstwo rolne uważa się obszar gruntów, które zostały sklasyfikowane w ewidencji gruntów oraz budynków jako użytki rolne lub grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych o łącznej powierzchni przekraczającej 1 ha lub 1 ha przeliczeniowy. Zwolniony z opodatkowania jest wynajem pokoi, których liczba nie przekracza 5. Nie jest ważne, ilu turystów z nich korzysta oraz jaka jest ogólna liczba pomieszczeń w budynku mieszkalnym. Jeżeli pokoi przeznaczonych na wynajem jest więcej niż 5, to dochód z agroturystyki będzie w całości opodatkowany. Do liczby pokoi na wynajem nie wlicza się pomieszczeń pomocniczych, technicznych oraz gospodarczych, jak kuchnia, łazienki, garderoby.

Aby móc skorzystać ze zwolnienia, pokoje muszą być wynajmowane turystom, a nie np. osobom, które przyjechały do pracy lub na szkolenie.

Przepisy ustawy bardzo rygorystycznie określają możliwości korzystania ze zwolnienia i w praktyce okazuje się często, że uniknięcie tą ścieżką opodatkowania prowadzi do bardzo dużego ograniczania aktywności, zasięgu klientów, a w praktyce przychodów przedsiębiorcy.

Zwolnienie nie dotyczy wynajmu pokoi w innych budynkach, znajdujących się poza gospodarstwem rolnym oraz innych niż mieszkalne, np. w obiekcie hotelowym lub domku kempingowym. Zwolnienie nie będzie obowiązywało również, gdy budynek mieszkalny jest położony na terenie miejskim, nawet jeżeli wchodzi w skład gospodarstwa rolnego. Za obszary wiejskie uważa się tereny gmin wiejskich oraz teren oznakowany jako wiejski w gminach miejsko-wiejskich.

Często właściciele gospodarstw agroturystycznych oferują również inne atrakcje, jak: wynajem sprzętu turystycznego, kursy jazdy konnej, przejażdżki powozem, połów ryb lub minizoo. Jednak dodatkowe usługi, które nie są wliczone w cenę noclegu, nie są zaliczane do zwolnienia przewidzianego dla agroturystyki. Nie jest to również wolna od podatku działalność rolnicza.

Na przykład Drugi Urząd Skarbowy w Rzeszowie uznał, że usługi rekreacyjne, jak: jazda konna w siodle, przejażdżki powozem czy saniami z zaprzęgiem konnym, należy zaliczyć do źródła przychodów, które uzyskuje się z pozarolniczej działalności gospodarczej, mimo że wykonywane są przy wykorzystaniu bazy oraz urządzeń związanych z gospodarstwem rolnym. Dlatego też oferta usług agroturystycznych powinna rozróżniać odpłatność za wynajem pokoi oraz za wyżywienie od odpłatności za dodatkowe usługi rekreacyjne.

Ze zwolnienia podatkowego nie można też korzystać przy udostępnianiu miejsca pod namioty i przyczepy kempingowe lub przy wynajmie przyczep. Opodatkowane muszą być też dochody z usług gastronomicznych, które świadczone są klientom, którzy nie mieszkają w wynajmowanych przez podatnika pokojach.

Kilka pań – mając świadomość, iż jeśli nie będą wykonywały zabronionych czynności i ograniczą się tylko do wynajmowania i obsługi turystów, to nie będą płaciły podatku dochodowego i nie będą miały żadnych obowiązków ewidencyjnych – zrezygnowało ze wsparcia z projektu Nowe Kwalifikacje Kobiet i zdecydowało się na działalność agroturystyczną w tzw. czystej postaci. Do ich decyzji przyczyniły się oczywiście uwarunkowania związane z VAT i ZUS, o czym w dalszej części opracowania.

Te uczestniczki projektu, które zdecydowały się jednak na rozpoczęcie działalności gospodarczej miały świadomość, że dochody z agroturystyki są dochodami z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej w rozumieniu ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. Zgodnie z art. 5a pkt 6 ustawy, działalnością gospodarczą jest każda działalność zarobkowa, która wykonywana jest w sposób zorganizowany oraz ciągły, prowadzona we własnym imieniu, bez względu na jej rezultat oraz z której uzyskane przychody nie są zaliczane do innych przychodów ze źródeł, które wymienione są w art. 10 ust. 1 pkt 1, 2 i 4–9 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Dochody z tego typu działalności mogą być opodatkowane w różnych formach:

- ryczałtem ewidencjonowanym,
- kartą podatkową,
- na zasadach ogólnych, według skali podatkowej, gdzie stawka jest uzależniona od wysokości dochodów i wynosi 19, 30 lub 40%,
- 19-procentowym podatkiem liniowym.

Każda z tych form opodatkowania niesie za sobą określone konsekwencje związane z możliwością uwzględniania kosztów uzyskania przychodu, rozliczania się z innymi osobami, odliczeń i ulg podatkowych. Z każdą z tych możliwości wiążą się odrębne obowiązki wynikające z okresowych i rocznych rozliczeń podatkowych.

Najwięcej obowiązków, ale także możliwości optymalizacji opodatkowania wystąpiło, jeśli pani, wybierała zasady ogólne. W tym przypadku podatek naliczany jest od dochodu, którym jest przychód pomniejszony o koszty uzyskania. Do kosztów zalicza się między innymi wydatki na utrzymanie pensjonatu, środki czystości, wyposażenie pokoi, media oraz amortyzację. Przychody oraz koszty muszą być ewidencjonowane w księdze przychodów i rozchodów. Opodatkowanie może występować według skali (większa możliwość odliczeń i rozliczanie wspólne) albo według 19-procentowego podatku liniowego, który jest bardziej opłacalny przy wysokich dochodach. Jest to jednak forma wymagająca śledzenia zmian podatkowych i czujności w rozliczeniach.

Przy wyborze opodatkowania na zasadzie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych stawka podatkowa wynosi 17%. W tym przypadku nie uwzględnia się jednak żadnych kosztów działalności. Podatek pobierany jest od przychodu. Prowadzi się tylko ewidencję przychodów i ewidencje pomocnicze środków trwałych oraz wyposażenia. Od 2008 r. z tej formy opodatkowania przedsiębiorcy mogą korzystać, dopóki ich przychody nie przekroczą 150 000 euro.

Najprostszą formą rozliczeniową jest karta podatkowa. W tym przypadku podatek nie zależy od wysokości wpływów z działalności, ale ustalony jest przez urząd skarbowy. Miesięczna stawka karty uzależniona jest od wielkości miejscowości, gdzie prowadzona jest działalność. W 2008 r. wynosi:

- w miejscowościach do 5 tys. mieszkańców od 53 zł do 118 zł,
- w miejscowościach od 5 tys. do 20 tys. mieszkańców od 95 zł do 206 zł,
- w miejscowościach powyżej 20 tys. mieszkańców od 184 zł do 370 zł.

Aby opłacać podatek w formie karty, podatnik musi spełnić jednak następujące warunki:

- złożyć wniosek o opodatkowania w tej formie, zgłaszając w nim prowadzenie działalności wymienionej w jednej z 12 części tabeli PIT-16 – koniecznie przed rozpoczęciem wykonywania działalności,
- nie korzystać z usług osób niezatrudnionych przez siebie na podstawie umowy o pracę oraz z usług innych przedsiębiorstw i zakładów, chyba że chodzi o usługi specjalistyczne, za które uważa się czynności i prace wchodzące w inny niż zgłoszony zakres działalności, niezbędne do całkowitego wykonania wyrobu lub świadczonej usługi,
- nie prowadzić, poza jednym z rodzajów działalności wymienionej w załączniku nr 3 do ustawy, innej pozarolniczej działalności gospodarczej,

- małżonek podatnika nie może prowadzić działalności w tym samym zakresie,
- nie wytwarzać wyrobów opodatkowanych akcyzą.

Opodatkowane w taki sposób mogą być tylko usługi hotelarskie, które polegają na wynajmie pokoi gościnnych oraz domków turystycznych pod warunkiem, że:

- łączna liczba pokoi, również w domkach turystycznych, nie przekracza 12,
- działalność jest wykonywana przy zatrudnieniu nie więcej niż dwóch pracowników lub dwóch pełnoletnich członków rodziny.

Dokonując wyboru formy opodatkowania, panie brały przede wszystkim pod uwagę spodziewany i projektowany w przygotowywanym biznesplanie poziom przychodów i kosztów, sytuację rodzinną i możliwość wspólnego rozliczania się z małżonkiem lub – w przypadku osób samotnie wychowujących dzieci – z dziećmi, możliwość wykorzystania odliczeń ze względu na posiadaną liczbę dzieci i wreszcie koszty prowadzenia i poziom skomplikowania ewidencji podatkowych.

Opodatkowanie podatkiem od towarów i usług

Działalność agroturystyczna – zarówno prowadzona w ramach zwolnienia od podatku dochodowego, jak i „typowej” działalności gospodarczej – jest opodatkowana podatkiem od towarów i usług. Nie jest prawdą często powielany stereotyp, że rolnicy i ich rodziny VAT nie płacą. Rolnicy, którzy prowadzą działalność agroturystyczną oraz inne osoby, które udostępniają pokoje turystom, podobnie jak właściciele pensjonatów i hoteli, są podatnikami VAT z tytułu świadczonych usług. Nie ma znaczenia, że nie odprowadza się tego podatku od działalności rolniczej, jeżeli wynajem pokoi realizowany jest w ramach tej działalności.

Jeżeli działalność będzie prowadzona na niewielką skalę, to może zostać z VAT zwolniona. Jednak nie ma tu znaczenia liczba wynajmowanych pokoi i liczba przyjmowanych gości, ale wysokość uzyskanych w ciągu roku wpływów ze sprzedaży towarów oraz usług. Zwolnienie przysługuje tylko tym podatnikom, których roczna sprzedaż nie przekracza 10 000 euro. W 2007 r. była to kwota 39 700 zł, a w 2008 r. jest to 50 000 zł.

Wynajmowanie przez rolników pokoi, połączone z wydawaniem posiłków domowych oraz świadczeniem innych usług związanych z pobytem turystów, które są wliczone w cenę, podlega opodatkowaniu podatkiem VAT według stawki 7%. Zgodnie z art. 41 ust. 2 ustawy o podatku od towarów i usług, dla towarów i usług, wymienionych w załączniku nr 3 do ustawy, stawka podatku wynosi 7%, z zastrzeżeniem ust. 12 i art. 114 ust. 1. Pod pozycją 140 tego załącznika zostały wymienione usługi zaliczone do grupowania PKWiU ex 55.2, tj. usługi

świadczone przez obiekty noclegowe turystyki oraz inne miejsca krótkotrwałego zakwaterowania, z wyłączeniem usług zakwaterowania w bursach, internatach i domach studenckich (PKWiU: ex 55.23.15).

Integralną częścią takiego wypoczynku jest całodobowe wyżywienie dlaczasowiczów. Jak wynika z przepisów o podatku VAT, stawkę VAT 7% stosuje się do usług związanych z podawaniem napojów (PKWiU ex 55.4) oraz usług stołowych o symbolu PKWiU ex 55.5 (§ 40 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 27 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o VAT – DzU Nr 97, poz. 970 ze zm.), jak również usług gastronomicznych (art. 146 ust. 1 pkt 2 lit. c) ustawy o podatku VAT). Nie dotyczy to jednak:

- sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 1,2% oraz napojów alkoholowych będących mieszaniną piwa i napojów bezalkoholowych, w których zawartość alkoholu przekracza 0,5%,
- sprzedaży kawy i herbaty (wraz z dodatkami), napojów bezalkoholowych gazowanych, wód mineralnych, a także sprzedaży w stanie przetworzonym innych towarów opodatkowanych stawką 22%.

Przepisy te będą obowiązywały także w 2008 r. i w latach następnych, Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 24 grudnia 2007 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o podatku od towarów i usług (DzU Nr 249, poz. 1861) została dla nich wprowadzona na stałe preferencyjna stawka 7% VAT.

Jeżeli oprócz zakwaterowania i wydawania posiłków świadczone są usługi, które nie są wliczone w cenę noclegu, opodatkowane są one stawką właściwą dla tych usług, czyli przeważnie 22%.

Jeżeli natomiast rolnik sprzedaje turystom produkty rolne, które pochodzą z jego gospodarstwa, np. mleko, miód, warzywa, owoce, mięso, i jednocześnie jest tzw. rolnikiem ryczałtowym, wówczas sprzedaż ta jest zwolniona z VAT.

Pamiętać należy także o tym, że zgodnie z art. 2 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 grudnia 2007 r. w sprawie kas rejestrujących (DzU Nr 245, poz. 1807) wymienione w załączniku usługi krótkotrwałego zakwaterowania pozostałe, gdzie indziej niesklasyfikowane, z wyłączeniem usług hotelarskich i turystycznych, korzystają ze zwolnienia z ewidencjonowania za pomocą kasy fiskalnej. A na podstawie art. 3 ust 1 pkt 3 także podatników, u których kwota obrotu z działalności nie przekroczyła w poprzednim roku podatkowym 40 000 zł i jeżeli wcześniej nie powstał wobec nich obowiązek ewidencjonowania. Na podstawie art. 3 ust 5 zwalnia się również w okresie od dnia 1 stycznia 2008 r. do dnia 30 czerwca 2008 r. z obowiązku ewidencjonowania podatników rozpoczynających sprzedaż w pierwszym półroczu 2008 r., z tym że w przypadku przekroczenia kwoty obrotów w wysokości 20 000 zł, z działalności określonej w art. 111 ust. 1 ustawy o podatku VAT, zwolnienie obowiązuje do dnia przekroczenia tej kwoty.

Inne podatki i opłaty oraz ZUS

Oprócz podatku VAT i dochodowego ważną kwestią i obciążeniem jest obowiązek płacenia składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne przedsiębiorcy, a także podatek od nieruchomości.

Budynki, budowle oraz grunty, które związane są z działalnością gospodarczą, w tym również w zakresie prowadzenia usług hotelarskich, opodatkowane są podatkiem od nieruchomości według najwyższych stawek. Jednak nie dotyczy to drobnej działalności agroturystycznej. Budynek mieszkalny, w którym prowadzona jest drobna działalność agroturystyczna, będzie opodatkowany według stawki właściwej dla innych budynków mieszkalnych, a nie dla działalności gospodarczej. Oznacza to dodatkowe obciążenie przedsiębiorcy.

Pomimo że wynajem pokoi ma zazwyczaj charakter sezonowy, osoba, która prowadzi pensjonat lub kemping, podatek od nieruchomości musi płacić według stawek związanych z działalnością gospodarczą przez cały rok. Jeżeli nie chce go płacić, to musi wyrejestrować działalność w urzędzie gminy.

Kolejnym bardzo ważnym aspektem działalności – chyba dla początkującego przedsiębiorcy najbardziej bolesnym, bo pewnym – jest konieczność płacenia składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne. Osoby, które wynajmują pokoje w ramach agroturystyki nie podlegają obowiązkowi ZUS. Jako rolnicy lub członkowie rodzin rolników płacą kwartalne składki do KRUS (ok. 300 zł). W momencie jednak rozpoczęcia działalności gospodarczej zaczynają podlegać Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (chyba że spełniają wymogi płacenia składek ZUS w ramach KRUS, co zdarza się coraz rzadziej).

Dla przedsiębiorców w świetle ustawy o swobodzie działalności przewidziane są generalnie dwie wysokości comiesięcznych płatności ZUS.

Jeśli osoba podejmująca działalność gospodarczą w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej nie prowadziła takowej przez okres ostatnich 60 miesięcy, ma prawo do płacenia przez pierwsze 24 miesiące działalności niższego ZUS społecznego. W 2008 r. składka społeczna wynosi (razem ze składką chorobową) 100,57 zł. Razem z obowiązującą na styczeń i luty składką na ubezpieczenie zdrowotne, która wynosi 195,15 zł, mamy obciążenie comiesięczne rzędu niemal 300 zł (295,72 zł w I i II kwartale 2008 r.).

W przypadku, gdy przedsiębiorca nie ma prawa skorzystać z takiego „ulgowego” ZUS, za styczeń i luty 2008 r. składki społeczne i zdrowotne wyniosły 717,77 zł i prawdopodobnie będą koło tego poziomu oscylować w następnych miesiącach.

Składki na ubezpieczenie społeczne zostały wyliczone z uwzględnieniem obowiązującej od 1 stycznia 2008 r. zmniejszonej do 6% składki na ubezpieczenie rentowe (poprzednio od lipca 2007 r. było to 10%, a wcześniej 13% podstawy).

Wnioski

Przedsiębiorcy ubiegający się o wsparcie muszą nie tylko spełnić wymogi, by dofinansowanie uzyskać, ale muszą także skalkulować, czy uzyskanie tego dofinansowania, a właściwie dodatkowe zobowiązania, jakie w związku z tym się będą pojawiały, nie spowodują, iż rozpoczęcie działalności gospodarczej jest opłacalne. W kilku sytuacjach, z jakimi spotkałam się uczestnicząc od strony doradczo-trenerskiej w projekcie, rozpoczęcie działalności na zasadach przewidzianych w ustawie o swobodzie działalności gospodarczej, czego wymagało uczestnictwo w NKK, oznaczało zbyt obciążające konsekwencje, polegające na konieczności płacenia nie tylko wyższych podatków, ale i pełnego ubezpieczenia społecznego, które w ciągu około roku wyniosłyby mniej więcej tyle, ile uzyskanie na rozpoczęcie działalności wsparcie.

Wsparcie 11 500 zł pozwalało jedynie na zakup wyposażenia zaledwie 2–3 pokoi, bez uwzględniania kosztów remontu i dostosowania budynku. Rozpoczęcie działalności gospodarczej wymagane do uzyskania tych środków obliguje jednak uczestniczki projektu do prowadzenia ewidencji podatkowych, których koszt szacowały rocznie na 1500–3000 zł, oraz – co istotniejsze – opłacanie ZUS. A to rocznie kwoty rzędu 3600 (mały ZUS) – 9000 zł (duży ZUS). Z tego powodu niektóre uczestniczki szkoleń chcące wynajmować jedynie pokoje tzw. letnikom nie zdecydowały się na grant, lecz na samodzielne poszukiwanie wsparcia w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa albo wsparcie rodziny i znajomych.

Jednak najistotniejszą kwestią, na którą chciałabym na końcu zwrócić uwagę, jest fakt, że panie chcące rozpocząć działalność polegającą na wynajmowaniu pokoi nie mogły poza projektem znaleźć w jednym miejscu wyczerpującego objaśnienia konsekwencji prawno-podatkowych ich aktywności. W urzędach gmin, urzędach skarbowych i ZUS otrzymywały wycinkowe, często sprzeczne informacje o jakże skomplikowanych zagadnieniach.

Literatura

- Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (DzU z 2000 r. Nr 14, poz. 176 ze zm.).
- Ustawa z dnia 11 marca 2004 o podatku od towarów i usług (DzU z 2004 r. Nr 54, poz. 535 ze zm.).
- Ustawa z dnia 20 listopada 1998 roku o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (DzU Nr 144, poz. 930 z późn. zm.).

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 24 grudnia 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o podatku od towarów i usług (DzU Nr 249, poz. 1861).

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 20 grudnia 2007 r. w sprawie kas rejestrujących (DzU Nr 245, poz. 1807).

Ustawa z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (publikacja: tekst jednolity DzU z 2007 r. Nr 11, poz. 74, Nr 17, poz. 95, Nr 21, poz. 125, Nr 112, poz. 769, Nr 115, poz. 791, poz. 792 i 793 i Nr 176, poz. 1243).

Ustawa z dnia 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (publikacja: tekst jednolity DzU z 1998 r. Nr 7, poz. 25, ze zm.).

Ustawa z dnia 27.08.2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (publikacja: DzU z 2004 r. Nr 210, poz. 2135 ze zm.).

Ustawa z dnia 2.07.2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (publikacja: tekst jednolity DzU z 2007 r. Nr 155, poz. 1095 i Nr 180, poz. 1280).

AGRO-TOURISM OR REGISTERED BUSINESS ACTIVITY AT RURAL AREA – DILEMMA OF ENTREPRENEUR APPLYING FOR EU FUNDS ON THE EXAMPLE OF PARTICIPANTS OF THE PROJECT “WOMEN’S’ NEW QUALIFICATIONS”

Abstract

The paper presents the information which form of income taxation could be applied to the economic activity of renting a room at agricultural farm. Under the project entitled Women’s New Qualifications some participants decided to apply for European Union’s funds in order to start up a business. To get resources necessary to initiate renting rooms at their farms they applied to The Polish Chamber of Commerce, responsible for funds’ granting. However to receive the support they have to fulfill certain requirements. One of them was unfavorable form of taxation. The paper analysis the consequences of participants’ decisions.